

דברי תורה

מאת כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק אבדק"ק צאנז-קלויזענבורג זצוקללה"ה

גליון כ'

[תש"ע]

שנה כ"ו

ליקוט לפורים

נראה לפרש מה שמגילה נקראת בתחלתה בסיפור הדברים של משתה אחשורוש, וכדקיימא לן (מגילה יט.) שקורא את כולה וגם תוקפו של אחשורוש. ובהקדם עוד מה שמצינו (מגילה יב.) שאלו תלמידיו את ר' שמעון בן יוחאי מפני מה נתחייבו שונאיהן של ישראל שבאותו הדור בליה, אמר להם אמרו אתם, אמרו לו מפני שנהנו מסעודתו של אותו רשע וכו' אמרו לו אמור אתה, אמר להם מפני שהשתחוו לצלם וכו' עיי"ש, וצריך לבאר מעיקרא דמילתא למה באו לשאול אם ידעו הטעם מפני שנהנו מסעודתו. [ולכן יש לפרש ששני הטעמים עולים בקנה אחד והאחד משלים את השני].

ונראה דהנה על זה שהשתחוו לצלם יש להם אמתלא, מאחר שבית קדשם ותפארתם היה לשריפת אש וירושלים נחרבה, ונשחטו כהנים ונביאים והרבה דם ישראל נשפך כמים, וחמשים ושתים שנה לא עבר איש ביהודה מעוף השמים ועד בהמה נדרו הלכו (שבת קמה:) מחמת עיפוש האויר מרוב ההרוגים, וגלו לבבל תחת יד נבוכדנצר הרשע ימ"ש, והוא מעמיד צלם של זהב בגובה ששים אמה ובסמוך לה תנור אש יוקדת להשליך לתוכה כל מי שלא ישתחוה, לא עמדו בנסיון והשתחוו לצלם, וכבר נפסקה הלכה (רמב"ם יסודי התורה פ"ה ה"ד) דאם עבר ולא נהרג מפני שעבר באונס אין מלקין אותו, ואם כן על שהשתחוו לצלם אין סיבה לחייבם דאדרבה יש להעניש במגיפה את נבוכדנצר ובני ארצו, שלא ישאר מהם שריד מאיש ועד אשה מעולל ועד יונק, על שכפו את ישראל לעבוד עבודה זרה.

ברם על דא תברתהון כשנהנו מסעודתו של אותו רשע, דאם אכן אתם במצב כה שפל ומדוכא איך יערב ללבכם לבלות בסעודת הגויים, מה לך לרוץ ולראות בשמחתם של מלכי האומות, במקום הכתרת הנשיא וכיוצ"ב, וכי מה לו לאיש הישראלי לשמוח בשמחת העמים, או אפילו בכופרים שמוצאם מזרע ישראל, והלא אדרבה כשהם שמחים ראוי לו להעלות על לבו אבלות ציון וירושלים ומלכות בית דוד, וכמו שכתב בספר האשכול (הובא בב"ח על טור אורה

חיים סימן רכ"ד ובמג"א שם סק"ג) וכי יקרה בעירך קניגאות של עובדי גלולים השמר לך פן תראה והוא הדין מחולתם או שום דבר שמחתם וכו', וכי תשמע קול המון עובדי גלולים מחננים ומחללים בחלילים ושמחים האנח ותאמר רבון העולמים עמך אשר הוצאת ממצרים חמאו בכפלים ולקתה בכפלים ונמדד לו במדה כפושה ארמנותיו הרסת משושיו השבת שמחותיו ערכת ששונו הפכת וכו' יהי רצון מלפניך שתבנה ירושלים וכו' עיי"ש כל הנוסח באריכות.

ישמעתי מכ"ק אאמו"ר בשם זקני הקדוש בעל ישמח משה זי"ע, (שכידוע היה לו כח עליון לעורר את העם לתשובה בדרשותיו, ואני הכרתי בסיוט חסידים זקנים שזכו לשמוע דרשותיו של נכדו תלמידו, הוא זקני הקדוש בעל ייטב לב זי"ע, ואשר – כפי ששמעתי גם מכ"ק אאמו"ר – אף בדרשותיו היו השומעים מפילים עצמם לארץ כשמטיחים את ראשם ברוב כני ויללה, וכמה היו שמרוב בושח כיסו ראשם בשקים שהכינו להם מקודם, וסיפר לי אחד מהם ששמע בשעתו מפי חסידים ישישים שעוד זכו לשמוע דרשותיו של הישמח משה: אמנם יש כאן התעוררות עצומה אבל זה לא מגיע כלל למצב ההתעוררות שהיתה בשעה שדרש זקינו. ואפס קצתו תראה מדברים שבכתב בספרו הקדוש ישמח משה על המועדים, בדרשות קודם תקיעת שופר או בערב יוה"כ שהדברים יורדים חרדי בטן ובכוחם לעקור הרי הרים, ומובן מאילו איזה התעוררות היתה כשנשמעו הדברים מפורש יוצא מפה טהור בקדושה ובמהרה שאפילו לב ברזל היה נימוח. והוא היה אומר שאסור לאדם לומר דרשה אלא אם כן יש בכוחו לקשר את כל השומעים לעולם התשובה. ופעם אחת היה עומד ודורש כשעתים וכל עדת הקהל געו בכביה, וכשגמר וירד הסתכל על הצבור וענה ואמר רואה אני שיש כאן שני יהודים שעדיין לא חזרו בתשובה, וחזר ועלה ודרש עוד כחצי שעה).

בשנה אחת הגיעו לאוהעל אנשים חסידים ממדינת פולין (כידוע שכל היינות בפולין הגיעו ממדינת אונגארין, ולכן קרה הרבה פעמים שסוחרי היין נשתהו שם בימים הקדושים שאז עונת עשיית היינות), והם היו מחסידיו של הרה"ק בעל קדושת לוי זי"ע, (שכידוע אף הוא היה מגיד נפלא וברוב קדושתו היה קורע לבבות רשעים הגרועים ביותר. וכד הוינא מליא לפני כשבעים שנה שמעתי מכ"ק אאמו"ר איזה דיבורים נוראים שאמר פעם (ואיני יכול לאומרם כאן ברבים) ובחזרו על אלו הדיבורים המעטים נשפכו נחלי דמעה מעיניו הקדושים), והם דיברו אל חסידי הישמח משה בדרך בוז וכיטול אתם יהודים הונגריים מקבלים התפעלות מכל דבר לו שמעתם דרשותיו של הרב שלנו כי אז הייתם יודעים התעוררות מהי, אנחנו במח שלא היינו בוכים מהדרשות של

הרב דפה וכו', ולבסוף נשארו שם למשך הימים הקדושים והמרו ביניהם על סכום כסף שלא יבכו בשעת הדרשה.

ויהי אך דרוש דרש משה וכל השומעים נתעוררו לבכי רב, ושני אנשים הללו קרצו עין זה לזה בנימה של שחוק וביטול, אמנם אחרי רבע שעה כבר התחילו להטות אוזן, ואחרי כחצי שעה כבר לבשו פניהם ארשת רצינית, ואז פתח וקני הקדוש ואמר: יהודים יקרים בואו ונתאר לעצמינו המצב אצל כסא המשפט, יושבים להם שבעים שרי האומות עטופי דאגה וחרדה מה יעלה בגורלם האם יתנו להם להמשיך בגדולתם או שכבר הגיע זמן להסיר מהם מלוכה, ולפתע הקול נשמע במרומים מלכים ושרים אתם נשארים על עמרכם כבתחלה, והם מתחילים לרקוד ולהתהלל ברוב שמחה, תוך כדי כך נכנס ובא לו יהודי בלבוש קרוע ובלוי ושק על ראשו, הוא דוד המלך ע"ה, והוא זועק מרה, רבש"ע גיוואלד לכולם אתה דואג ורק אותי שכחת, עד מתי תשאיר אותי כבושת פנים וכו'. הדברים יצאו מפי קדשו ושני אנשים הנ"ל נפלו לארץ בהתעלפות.

בדברים האלה ראוי לו לכל בר דעת להתבונן כשרואה בשמחתם של גויים, או של כופרים ומשומדים, ואיך ירוץ לראות ארמונות פאר של מלכים ושרים כאשר בית קדשנו ותפארתנו אשר הללוך אבותינו היה לשריפת אש, ועם ישראל נע וגד בגולה באין לנו נחלת בית. אל תשמח ישראל אל גיל כעמים, כי איככה תוכל לשמוח בשמחתם ובחגאות שלהם בעוד שאתה בצרה ובמצוקה בשפלות ובזיון. תורתנו שרופה באש ומונחת בקרן זווית בהשפלה והרשעים מחוקקים ושופטים בגאווה והתנשאות, ואיך נשתתף עמם בהילולי וחינוגי של חגאותיהם.

ולבן נתחייבו ישראל על שנהגו מסעודתו של אותו רשע, כאשר בשנת שלש למלכו עשה משתה לכל שריו ועבדיו בהראותו את עושר כבוד מלכותו שלבש בגדי כהונה (מגילה יב.) ונשתמש בכלים של בית המקדש (שם יט.) והם ישבו שם לבלות בנעימים, וחזרו וסיפרו איש לרעהו בקורת רוח מרובה על הדברים היפים שראו שם וכו'. ועל זה גבר הקטרוג, ניהא שאין לחייבם על שהשתחוו לצלם מתוך כפייה בהיותם בארץ אויב למכה ולחרפה אבל למה הולכים לראות בשמחת שונאיהם. ובכך גם נשתתק הסניגור שהליץ יושר על שהשתחוו לצלם, דאלמלי אמת נכון הדבר שעשו מתוך כפייה הלא מהראוי שיהא בלבם שנאה כבושה נגד אלו שכפו אותם, ובשעת שמחתם יבכו ויצטערו על אשר משנאיהם נשאו ראש והם נתונים בשפלות ובזיון. נמצא דמזה שנהגו

מסעודתו של אותו רשע נתחייבו גם על שהשתחוו לצלם, כי במלה טענת האונם.

ועל פי זה יש לומר ענין שתיקנו (מגילה ז:): מיחייב אינש לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי, ולכאורה פליאה דעת להבין שהלא בזה מבטלים תכלית הנרצה משמחת פורים להודות ולהלל להשי"ת שהצילנו מגזירת המן על ידי מרדכי ואסתר. וכן קשה במה שכתב הרמ"א (אור"ח סימן תרצ"ה סעיף ב') שישתה יותר מלימודו ויישן ומתוך שיישן אינו יודע בין ארור המן לברוך מרדכי, דאיך מקיים שמחת פורים במה שישן ואינו יודע מאומה מענין הנס. אלא יש לומר דכשעושים זכר לנס יש גם לזכור ולהתבונן מה ראו על ככה ומה הגיע עליהם, ואשר על זאת כאמור קוראים את המגילה מתחלתה בכל סיפור הדברים שעשה משתה לכל שריו ועבדיו, וביניהם ממוכן זה המן, וכשעה ששונאי ישראל הללו, שנמשלו לבעל התל ובעל החריץ (מגילה ד.), ישבו וסעדו באו גם אנשים מישראל לשמוח עמהם. וכאשר גידל המלך את המן בן המדתא האגני היו שמחים בגדולתו ואמרו איש לרעהו הלא שמעתם מגדולתו של ממוכן שישבנו אתו במשתה אחשורוש, והוא היה לשיחת היום שכפי הנראה הוא אדם ישר והגון ואינו שונא ישראל, והלכו להביט בצורתו והשתעשעו בתמונות שלו וכו'. ועל דבר זה נתחייבו, ניחא שהעיר שושן צהלה ושמחה כאשר מרדכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות אבל לשמחה מה זה עושה בהכרתתו של המן הרשע. ולפי שנמשמשו הגבולים, ולא ידעו להבחין בין ארור המן הרשע לברוך מרדכי ראש הסנהדרין, נתחייבו ישראל שבאותו הדור.

ולבן תיקנו יום מיוחד לעיירות המוקפות חומה מימות יהושע בן נון, וכתב הר"ן (מגילה א. מדפי הרי"ף בר"ה ויש כאן) בשם הירושלמי כדי לחלוק כבוד לארץ ישראל וכו' עיי"ש (ובב"י אור"ח סימן תרפ"ח). ולדרכינו יש לבאר כי ראו על ככה שכל הצרה היתה על שנהנו מסעודתו של אותו רשע ושכחו מחורבן בית המקדש, שכבר דימו שטוב להם כאן תחת חסות מלכות של חסד כביכול, שהזמינו אותנו לסעודה וישבנו על מטות זהב וכסף יחד עם הפרסיים והמדיים והכשדיים ללא שום הפלייה, ומרדכי שלנו הוא מראשי המסדרים (וכמו שדרשו (מגילה יב.) לעשות כרצון איש ואיש מרדכי והמן), ושבענו כל טוב ממאכלים טובים שלא קבלנו אפילו בשבתנו בירושלים, ושכחו שמו של המלך אחשורוש והתפללו לשלומו. וכן מצינו (כתובות כה.) שגם אחר כך כשעלה עזרא רובם לא עלו עמו, כי נסמו עיניהם מרוב הרחבות והעשירות במדינת פרס עד שחשבו להשתקע שם, והסיחו דעתם מחורבן ירושלים ומצפייה לגאולה. על כן תיקנו בשמחתם לעשות פורים דמוקפים, למען דעת שכל עוד ואין חומות ירושלים

בגויים אין שמחתינו שלמה, וכפי שהבטחנו להשי"ת (תהלים קלו, ה) אם אשכחך ירושלים תשכח ימיני. אמנם אנו שמחים ומודים על שנשארו בחיים וניצלנו מגזירת ההשמדה, ומרדכי היהודי משנה למלך, אבל עלינו לזכור תמיד שאין ירושלים מוקפת חומה, ולא נשמח בפורים עד אשר יבנה ה' חומת ירושלים ועריה מסביב.

על דבר זה מורה יום פורים דמוקפים, ולכן אצל צדיקים היתה עיקר הסעודה ביום זה, שהוא עיקר הפורים, דאנחנו לא נשמח ולא נתנחם במלכות פרס, ולא בבנין בית המקדש השני, ואף לא עם אליהו הנביא, אלא בביאת משיח בן דוד בתוככי ירושלים הבנויה, ואז נחמו נחמו עמי יאמר אלמלא אלמלא (ישעיה מ, א ועיין פסיקתא פיסקא כ"ט), וללא זה אנו לא רוצים שמחת פורים, ולא נגוה ולא נשקוט ('מיר וועלען זיך נישט לאזען מער פארפירן') עד שיהא די לצרותינו שאנו סובלים זה קרוב לאלפיים שנה ונתעינו זה כמה אחרי הבלי יצר הרע כשבכל פעם הצרות מתחדשים ומתגברים.

ועל זה עיקר העבודה בחדש אדר. והשבוע חל יום י"ד אדר ראשון, ואין בין אדר ראשון לשני אלא קריאת המגילה ומתנות לאביונים (מגילה ו:). והחיוב להתבונן בהאמור ולזכור תמיד בלי היסח הדעת מה ראו על ככה ומה הגיע אליהם, וכל אחד יקבל על עצמו איזה דבר לחזק ולהגדיל הזכר לחורבן, ולא רק על החורבן של אז אלא גם על החורבנות של דורנו, ועל החורבן שמוסיף והולך יום יום, בשפלות קרן התורה וקרן ישראל, ושכינתא בגלותא, ונקבל עלינו עול תורה ועול האמונה, לקבוע בלבנו שרק השי"ת יעזור לנו, ולישועתו נצפה ונתפלל יומם ולילה.

(מתוך ד"ת בשיעור חורשי"י פרשת תצוה שנת תשל"ח לפ"ק – שפע חיים כרך י' עמ' רכה)

לך כנום את כל היהודים הנמצאים בשושן וצומו עלי ונו' ובכן אבוא אל המלך אשר לא בדת (אסתר ד, טז). יל"ב אמאי צותה אסתר לך כנום את כל היהודים דייקא. גם יש לבאר אמאי נקראת תענית אסתר ולא תענית מרדכי. אלא דשנינו (בריתות ו, ב) דכל תענית שאין בה ממושעי ישראל אינה תענית, ומצינו שבני אותו הדור נענשו על שנהנו מסעודתו של אותו רשע או שהשתחוו לצלם (מגילה יב, א) והיו אז בשפל המדרגה, והוה אמינא שיגורו תענית רק על הצדיקים החרש והמסגר וכיו"ב ולא על האוכלי נו"ט, לכך הדגישה אסתר שצריכים לכנס את כל היהודים, וכמו"ש (יומא עד, א) כל אפילו כלשהו, אפילו ניצוץ משהו מישראל, כי יש ללמד זכות עליהם שהסיבה למה הם נראים כך

היא מפני שהם הנמצאים בשושן, ואילו היו ביהודה וירושלים היו בודאי טובים יותר, וצומו עלי, שאסתר המלכה הנביאה הקדושה ביקשה שהיהודים הפשוטים המתרכים מ'כל' גם הם יבקשו עליה, כי א"א לדעת איזה יהודי יכול לפעול בשמים.

וע"ד שסיפרתי כבר מזקה"ק מצאנו זי"ע שפ"א נפל למשכב, ובכל המקומות הרעישו עולמות בתפילה לשלומו, ואחד הרבנים ממדינת הונגריה נקלע באותה שעה לעיירה אחת ושמע כי בבית כנסת מסוים שם, שלא היה נחשב כמהודר ביותר, יתאספו לאמירת תהלים, ובלית ברירה התפלל עמהם, ואח"כ בנסעו דרך סטרופקוב ששם שימש ברבנות הגאון רבי חיים יוסף גאטליעב זצ"ל שהיה מתלמידי החת"ם והיש"מ זי"ע והיה קדוש עליון, נכנס אליו לבקרו והשיח בפניו את מר לבו על שהוצרך להתפלל בביהכ"נ כזה, ענהו הגר"ח"י הלא הקב"ה שומע תפילת כל פה ואולי דייקא הם בתפילתם פעלו לבטל את הגזירה שנגזרה על הד"ח, לאחר תקופת מה כשהוטב לזקה"ק נסע הרב הנ"ל לצאנז, ומיד בבואו להיכל קדשו בירך שהחיינו, ואח"כ פנה אל זקה"ק וא"ל כי הוא חושש שעליו לעשות תשובה על שאמר תהלים באותו ביהכ"נ, ענהו זקה"ק ממש כדברי הגר"ח"י, הלא אי אפשר לדעת אלו יהודים פעלו ישועה עבורי, ואולי היו הם היהודים שפעלו את הישועה, ושפיר קעביד מר.

ובמו כן רצתה אסתר שכל היהודים בלי שום יוצא מן הכלל יצומו עליה, כי אי אפשר לדעת תפילתו של מי תקובל לרחמים ולרצון, והוסיפה לאמר וגם אני ונעדותי אצום כן, הגם שבגמ' משמע שהנערות שאחשורוש נתן לה לא היו מבנות ישראל, אולם מ"מ כיון שנמצאים בקירבתה תבקש גם מהם לעשות כמותה כי הקב"ה הוא שומע תפילת כל פה וכ"א מסוגל לבקש מהקב"ה. ולכן נקרא תענית אסתר, שהיא חידשה לצרף כל יהודי אל התענית, ופעלה שכל יהודי שיתענה ויבקש תתקבל בקשתו לפני הבוכ"ע, ואכן בזכות זה נושעו מצרתם, שבזכות האהדות ששררה בקרב ישראל נתלו המן ובניו על העץ, כי המן קטרג וטען שישנו עם אחד מפוזר ומפורד בין העמים (אסתר ג, ח) שהם מפוזרים ומפורדים זה בכה וזה בכה, וזה היה הגורם לכל הצרות, שאף שהם 'בין העמים' והיה ראוי להם להטיח את דברי הקטיגוריא שלהם כנגד הגוים עב"ז זה פוסל את חבריו וכדו', אולם כאשר אמרה אסתר לך כנוס את כל היהודים בלי שום יוצא מן הכלל, עי"ז נתקן החטא הזה ונתהפך להם מיגון לשמחה ומאבל ליו"ט.

יעזור השי"ת בחדש אדר זה, משנכנס אדר מרבין בשמחה (תענית כט, ב), יעזור השי"ת לבני"י ויחוננם דעת שיוכלו להיות כאיש אחד ובלב אחד,

שנראה מעלות חבירינו ולא חסרונם, וזה הרמז במזל אדר דגים - שאינם מסוגלים להוציא מפיהם שום קול הברה, להורות כי כשבולמים את הפה מלדבר מתברכים במזל טוב, שעיקר חבלי הגלויות היו בעון הדיבורים שלא היו כהוגן, וכשבנ"י מקבלים על עצמם שלא לשמוע ולא לדבר סרה איש באחיו עוזר השי"ת ומזלם של ישראל מתרומם.

(מתוך ד"ת בשיעור חומש ורש"י פרשת משפטים תש"מ לפ"ק — שפע חיים כרך ט' עמ' קנח)

ויעמוד מלאך ה' במשעול הכרמים (במדבר כב, כד). יורמז בזה עפ"י מה דאיתא בש"ך על התורה (שהיה מהקדמונים בשנות הש') ברמז תיבת משעול שהוא מש עול שפירושו הורד העול, כפירש"י עה"פ מן המים משיתיהו שמששה הוא מגזירת הסרה, והכרמים אותיות הכר מים ומרמז על קבלת התורה כמארז"ל (תענית ז.) אין מים אלא תורה, ומפרש בזה על פי דרכו בנגלה ובנסתר בכמה אופנים, ודבריו הם תורת אמת.

ונראה לפרש ברמז זה דקאי על זמן בית שני, שגם לפני הקמת בית המקדש השני היו גזירות המן על ישראל, וכדאי' בנב' (מגילה יא:): שגזירות המן התחילו בסיום גלות בבל, ולפי חשבוננו של אחשורוש כבר הגיע הזמן שעליו נאמר כי לפני מלאת לבבל שבעים שנה אפקוד אתכם, אלא שמעה בכמה שנים, אבל מ"מ היה זה ממש לפני זמן הגאולה מגלות בבל והקמת בית המקדש השני ועל כן נגזרו עליהם גזירותיו של המן להשמיד ולהרוג מנער ועד זקן טף ונשים ביום אחד, שלא היתה גזירה קשה כזאת מיום היתה יהודה לגוי, להרוג את כל בני ישראל מקצה העולם ועד קצהו במאה עשרים ושבע מדינות, והיו בני ישראל בצרה גדולה וכדאי' במדרש שהיה פרסי מוצא את ישראל וחונקו ואמר לו למחר אני נוטל כל אשר לך. ורק בזכות מרדכי הצדיק ואסתר, ועל ידי שהתפללו והתענו ובכל מקום אשר דבר המלך ודתו מגיע אבל גדול וגו' ניצלו. ורק לאחר גזירה קשה זו היו בני ישראל יכולים לזכות לבית המקדש השני.

ועל כן עושים שושן פורים ביום ט"ו אדר בערים המוקפות חומה מימות יהושע בן נון, והקשה הר"ן (מגילה א. ד"ה ויש) שהיו צריכים לתקן יום מיוחד לערים המוקפות חומה מימות אחשורוש, ותירץ שעשו כן לחלוק כבוד לארץ ישראל, ותמוה הדבר מה ראו על ככה לחלוק עתה כבוד לארץ ישראל. ולהנ"ל יבואר שכל גזירת המן היה כהכנה לבנין בית המקדש בירושלים המוקפת חומה מימות יהושע בן נון. כי המקטרג רצה שכל בני ישראל יאבדו מן העולם ואלו שישארו אחד מעיר ושנים ממשפחה כמו שנשארו נח ובניו מן המבול הם יזכו

לגאולה ויבנו את בית המקדש השני, כמו שהיה לפני הבית המקדש הראשון שנפלו מישראל שבעים וחמשה אלף במגיפה. ואכן היה עלול שגם כעת ימותו עם רב כזה מישראל, אלא שבסופו של דבר מחמלת ה' על בני ישראל בזכות מרדכי הצדיק מתו כמנין הזה מהעמלקים ימש"ו כמו שכתוב (אסתר ט, טז) שהרגו היהודים חמשה ושבעים אלף ונהפכה הגזירה על אומות העולם, וכדרז"ל (ברכות) עה"פ (ישעיה מג, ד) ואתן אדם תחתיך אל תקרא אדם אלא אדום. ואמנם כיון שלמעשה לא שילמו ישראל בדמיון סגיאין על בנין בית הבחירה לא זכו לגאולה השלימה המקווה, וכמארז"ל (ברכות) ראויים היו ישראל לעשות להם גם בימי עזרא כדרך שנעשה בימי משה וכו' ולא זכו אלא לשבירת שעבוד מלכות ועול הגלות מעליהם שלא יהיו משועבדים כ"כ תחת מלכות פרס ומדי, בבחי' אין בין העולם הזה לעולם הבא אלא שעבוד מלכות בלבד.

ונמצא לפי זה שבבנין בית המקדש השני היה הגאולה באופן של הסרת השעבוד מעליהם, ועוד מצינו שבראשית ימי הבית השני קבלו עליהם ישראל את התורה, כדכתיב (אסתר ט, טז) קימו וקבלו עליהם ודרז"ל (שבת פח.) קיימו מה שקיבלו כבר ואז במלה המודעא רבה לאורייתא. ובפעם הזאת רימו המלאך לבלעם על בית המקדש השני ונעמד במשעול שהוא מש עול שבבנין בית השני הורד עולם של מלכות פרס ומדי מישראל הכרמים שהוא הכר מים שבני ישראל הכירו וקיימו וקבלו עליהם אז את התורה מחדש. ורימו לו שהולך לאבד אומה החוגגת שלש רגלים ויבנו את בית המקדש השני המרומו בתיבת משעול הכרמים.

(מתוך ד"ת בשיעור חורש"י פרישת בלק שנת תשל"ג לפ"ק – שפע חיים כרך ח"י עמ' תקטו)

מצינו בחז"ל (מגילה טו:) כיון שהגיעה אסתר לבית הצלמים נסתלקה הימנה שכינה אמרה א-לי א-לי למה עזבתני שמא אתה דן על שוגג כמוזר ועל אונס כרצון. ונראה בביאור הדברים כי ישראל שבאותו הדור נתחייבו מפני שהשתחוו לצלם (מגילה יב.), וכיון שהגיעה לבית הצלמים הזכיר המקמרג את החטא ונסתלקה הימנה שכינה. ואז פתחה אסתר הנביאה וזעקה בקול, שזעזע ועורר כל עולמות העליונים, וכי איה האמת ומשפט במדת הדין, הלא תראה רשע זה כמה צלמים יש לו והוא יושב על כסא מלכותו ומושל על שבע ועשרים ומאה מדינה, והוא עוד שולח ידו ביהודים יחד עם המן הרשע להרגם ולאבדם על שהשתחוו לצלם. א-לי א-לי למה עזבתני דייקא ולא עזבת את הרשע הזה ומשנהו בדומה לו שעלה לגדולה וכל עבדי המלך כורעים ומשתחווים להמן.

והזכירה בדבריה השם הקדוש א-ל, דמבואר בתוס' (ר"ה ז': בהג"ה) שהוא מדת חזק, ומלשון אילי הארץ (יומא סו:), וכן הוא אומר (תהלים ז', יב) וא-ל זועם בכל יום, אמנם מצינו שהוא גם שם של חסד כמו שנאמר (תהלים נב, ג) חסד א-ל כל היום, ועל זה נתכוונה בכפל אומרה א-לי א-לי לשתי מדות ההנהגה של שם זה, דהלא נברא מדת הדין לעוברי רצונו ומדת הרחמים לעושי רצונו, (רשאי אני אפילו להיות מטיח דברים כלפי מעלה ואף אם יענישו אותי תהי נא ירך בי), וכי מה יאמרו ישראל לדבר הזה שנראה שח"ו נתהפכה השורה, שכל עובדי עבודה זרה משתחווים לרשע הזה ולצלם שעשה על בגדו (פדר"א פרק מ"ט; שבת עב: תוד"ה רבא) ולו יש כבוד ועושר ורוב בנים, ואילו מרדכי הצדיק מתהלך קרוע ובלוי, ואני נלקחתי לבין הגויים להיות אשת נכרי, וכאשר אבדתי אבדתי, וכל הקדושה שרויה בשפלות ורק הרשעים הרוצחים מתנשאים לכל לראש, א-לי א-לי למה עזבתני אותי ואת כל בית ישראל דייקא, הביטה וראה בבית הצלמים הזה כמה פסלי עבודה זרה יש כאן ולמה שפכת חרון אפך רק על עמך ישראל, והם זועקים ומצפים שנה אחרי שנה ואין קול ואין עונה, וכי איך מסוגל בשר ודם מטיפה סרוחה לעמוד בנסיונות כאלו, הלא הם אנוסים גמורים והם ממש בגדר תינוק שנשבה, כי כשל כח הסבל.

בדרבננו יש לומר טעם למה שאמרו (מגילה ז':) מיחייב אינש לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי, שהכוונה בזה להראות למה זכינו לרווח והצלה, כי כשכור נדמינו, וכמו שלא שייך לבא בטענה עם מי שבשכרותו מהפך בין ארור המן לברוך מרדכי, הוא יברך את המן כשיתן לו לגימא של יין שרף ויקלל ויכה את מרדכי אם יגיד לו להתפכח משכרותו, כן אנחנו מיום שחרב בית המקדש הננו כשכורת ולא מיין מרוב הצרות, בראותינו איך שכית קדשנו ותפארתנו אשר הללך אבותינו היה לשריפת אש וכל מחמדינו היה לחרבה, וכמה וכמה נפשות נקיים נהרגו על דמו של זכריה שהיה רותח עד שאף נבוזראדן נכמרו רחמיו ואמר טובים שבהן איבדתים וכו' (גיטין נו:), ואת יכניה מלך יהודה לקחו בשבי. וכשירדו לבבל ראו מקרוב את טומאתו ורשעתו של נבוכדנצר, שאכל ארנבת וכו', והתבוננו בכך דרשע זה הוא שהחריב את בית מקדשינו, ובעוד שהם חוזרים על הפתחים לקבץ לחם (עיין תנחומא משפטים סימן ד) לו יש זהב רב לעשות צלם כגובה ששים אמות (דניאל ג, א), ולכן כשהכריח אותם להשתחוות לצלם לא יכלו לעמוד בנסיון, וכי איך במצב כזה ישיגו לדעת שהשי"ת הוא אדון הכל מלך מלכי המלכים ולו המלוכה. ואחר כך העמיד עליהם רשע כהמן, ובעוד שהוא שמתהלך בעבודה זרה על בגדו יש לו רוב בנים דוכסים ושלמונים מרדכי הצדיק הוא עני ודל ובת דודו נלקחה ממנו, ובצר לו שוהה תמיד בחצר בית המלכות לדעת את שלומה, ולא יפלא

איפוא מה שנכנסו ספיקות בלבם עד שיצאו מדעתם ולא ידעו בין ארור המן לברוך מרדכי. וכל הדן דין אמת לאמיתה של תורה יורה שאין לחייב אותם.

דבר זה ציוו לנו חכמינו הקדושים לעורר על ידי הבסומי בפוריא, שירא ה' בעני עמו איך שדעתם מכולכלת כאיש שכור וכנבר עברו יין, אמנם ידענו שאתה שופט צדק וברין ובמשפט ענשת אותנו, צדיק הוא ה' כי פיהו מריתי, אבל אין אנו מבינים את שלות הרשעים, אם מדת הדין מתוחה וא-ל זועם הלא מהראוי שדם עבדיו יקום ונקם ישיב לצריו. לא לנו ה' לא לנו כי לשמך תן כבוד על חסדך ועל אמתך, למה יאמרו הגויים איה נא אלקיהם.

(מתוך ד"ת בעידן רעוא דרעיון פרשת חוקת בלק תשל"ו — שפע חיים כרך ח"י עמ' תט)

ארז"ל (שבת פח.) אעפ"כ הדור קבלוה בימי אחשורוש דכתיב (אסתר ט, ז) קימו וקבלו היהודים, קיימו מה שקיבלו כבר, שבימי הפורים קיבלו עליהם מחדש את התורה, וקיימו מה שקיבלו כבר. וצל"ב הענין שדווקא אז התעוררו לקבל את התורה מחדש ברצון. והענין בזה דאצל המן מצינו (בפיוט אשר הנאי) גאה בעשרו ונפל ברשעו, שלהמן הרשע היה ממון הרבה, כמו שמצינו שפזר מהונו עשרת אלפים ככר כסף — שגם כהיום הזה הרי זה ממון הרבה — על דבר שלא היה לו שום הנאה מכך, כי אם להפיק את זמם רשעתו מפני שיהודי אחד היושב בשער המלך לא השתחוה אליו. ונראה מזה שהיה לו הון עתק ועפרות זהב וכסף. וסופו של דבר שזה גרם לו שתלו אותו על עץ והיה לדראון עולם, כן יאבדו כל אויביך ה'. ואילו היה נשאר להיות עני כבתחילה — כדאי' במדרש (ילקוט אסתר רמז תתנ"ו) ובגמרא (מגילה טו.) שהיה ספר ובעל מרחץ — היה חי באריכות ימים, ורק מפני שנאה בעשרו סימא והתעה הממון את עיניו שיתחיל להתאנות לבני ישראל וזה שגרם לו להיתלות על העץ הוא רוב בניו וקניניו. ואז ראו בני ישראל מה טיבו של הממון שמוריד את בעליו לבור תחתיות ובאר שחת ושהעושר שמור לבעליו לרעתו. ולראשונה נוכחו לראות מה שקורה למי שיש ממון הרבה, וכשראו זאת בני נכנס בלבם שנאה עזה אל הממון, עד שתיעבו אותו בתכלית השיקוץ והמיאוס, וכבר לא יכלו להסתכל לעברו.

ובשכני ישראל הגיעו למדרגה זאת אז הדר קבלוהו בימי אחשורוש, כי כל זמן שעדיין לא היו שונאי בצע ועדיין היו אוהבי כסף אזי רח"ל לא רצו לקבל את התורה ולא היו צריכים לכך, ובבחי' השובע לעשיר איננו מניח לו וגו', והיו צריכים לכפות את ההר כנגינת עליהם כדי שיקבלו את התורה, ומזה

באו לעשות את העגל. אמנם מכיון שבאו לידי מדריגה זאת של שנאת הממון, אזי הדר קבלוה עליהו מאהבה ומרצון, ואז היה קבלת התורה באמת.

וע"ב תיקנו זכר לנס הזה לתת משלוח מנות איש לרעהו ומתנות לאביונים, ולכאורה יש להבין דבשלמא מתנות לאביונים הרי יש בזה משום צדקה וחסד, אמנם מדוע תיקנו משלוח מנות איש לרעהו כשרעהו הוא ג"כ איש עשיר ומשופע כממון. ולהנ"ל יובן דביום הפורים מגיע כל בר ישראל להשגה שהממון יכול לאמלל ולסכן את האדם ואינו רוצה שיהיה דבר מסוכן זה בתוך ביתו. ואז מגיע להחלטה שאינו צריך לממון ונכסים, ושונא את הממון ואינו יכול לסבלו ורוצה להיפטר ממנו, והרי הוא שולח זאת לרעהו כי הוא אינו חפץ בממון ובנכסים מרובים בביתו. ומשום זה מרבה ג"כ במתנות לאביונים.

ולזה נפסק ההלכה בפורים (ירושלמי מגילה פ"א ה"ד) שאין מדקדקין ובדקין במעות פורים אלא כל הפושט יד ליטול נותנים לו. וי"א (עיין שטמ"ק כ"מ עה: ד"ה ואין מדקדקין וברמב"ן שם) שנותנים גם לעכו"ם ממעות פורים. כי מי שהוא אינו שונא בצע הרי הוא בודק אחר העני לראות אם הוא באמת נצרך לממון, ואם אין העני נצרך לכך לא יתן לו. אבל בפורים נתעורר בזכות מורדכי ואסתר אצל כל אחד מדריגת שנאת הבעצ עד שמוכן לתת את הממון לכל מאן דבעי ובלבר שיפטר ממנו ולא ישאר ברשותו.

ובזה יובן הטעם למ"ש הרמ"א בס' תרצ"ה (ס"ב) שיש לאכול מאכל זרעונים בפורים. – ויש כמה פירושים מה הוא זרעונים אם מיני קטניות או מיני שעועיות (בעבלע"ך) – שהוא מאכל פשוט ומאכל עניים, כמו שמצינו ביעקב שמאכלו היה נזיד ערשים, שלא היה לו יותר מה לאכול שהיה איש תם יושב אהלים. שלכאורה היה מקום לומר שבפורים יש להרכות באכילת בשר ומיני מעדני מלכים. אך ביום הפורים בא האדם למדריגה שמנהיג עצמו כעני ואוכל מיני זרעונים זולים, ואינו חפץ בעשירותו של המן ולהשביע עצמו בבשר ויין.

וע"ב אי' ברמ"א שם שנהגים ללמוד קודם סעודת פורים, לרמוז על מ"ש קיימו מה שקבלו כבר. להורות שבפורים קיבלו בני ישראל אהבת תורה. דהא בהא תליא שע"י שנעשו שונאי בצע קיבלו אהבת תורה ואהבת השי"ת. וזהו ענינה של חג הפורים להיפך מכל ימות השנה שמשוקעים באהבת הממון שמפריע את האדם שתהיה לו אהבת תורה ויראת שמים, ובפורים מסיר האדם מעצמו את תאוות הממון ומרגיש במתיקות התורה.

ובזה יש ליתן טעם למנהג ישראל תורה שהביא זקה"ק בבני יששכר להתחפש בשינוי המלבושים בפורים, והמנהג הנפוץ במקומותינו היה, וכן ראיתי

אצל כ"ק אארמו"ר זי"ע שביותר היו מתחפשים בבגדי נכרים. וצריך לבאר הענין בזה. ולהג"ל יש לבאר הענין בזה כפי שביארנו שיעקב הלך לקבל הברכות כשהוא לבוש בבגדי עשו, להורות שהממון עלול לגרום שגם יעקב יבוא ללבוש בגדי עשו להיות כגוי רח"ל. ועל זה מראים בפורים שאין רוצים להיות כגוי ואין חפצים בעשרו ובאשרו, ואין רוצים כלום מהם ומממונם. ואין חפצים רק בתורה ובקרבת אלקים ושיהיה לו נחת מבניו ונכדיו שיגדלו לתלמידי חכמים ובני תורה, ולא איכפת לו אם יהיה מאכלו מאכלי מלכים בבשר ומגדנות או מאכלי זרעונים וקטניות ובלבד שיוכל ללמוד תורה. ואת זה רואים ומשיגים ביום הפורים. וע"כ מתחפשים לגוי, לרמוז שאם ירצה האדם שיהיה לו העשירות של המן יכול הוא להיות כגוי גמור.

וע"כ מצינו שלאחר ששמה אסתר את מרדכי על בית המן ומרדכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות תכלת וחור, כתיב (אסתר י, ג) ומרדכי היהודי גדול למלך אחשורוש ורצוי לרוב אחיו ודרו"ל (מגילה טו:) שפירשו ממנו סנהדרין. והיינו שכבר לא רצו חכמי הסנהדרין להתחבר עמו כיון שנעשה עשיר. וכל זמן שהיה מתגורר בבית דל ועני והיו לו רהיטים דלים אז היה מרדכי גדול ליהודים, ומכיון שיצא בעטרת זהב ונתמנה על בית המן ונעשה עשיר גדול, פירשו ממנו הסנהדרין ולא רצו להתחבר אליו.

בפורים משיגים את האמת לאמיתו שכל העושר שמור לבעליו לרעתו, ומחשב האדם את חשבון נפשו עד כמה נואל כשרדף אחר ההבל והממון כמו עבודה זרה רח"ל, ודימה שעל ידי זה ישיג את האושר, בזמן שכמה צרות היה זה יכול להביא עליו רח"ל. ומי האיש החפץ חיים וחפץ להישאר נאמן ביהדותו, ורוצה שגם צאצאיו ישארו יראים ושלמים, אל ינהיג עצמו בעשירות וברדיפה אחר התאוות, כי אם בחיי צער ובמאכלים פשוטים, ואם ככה יעשה יזכה לגדל דורות ישרים מבורכים.

(מתוך ד"ת בשיעור חורש"י פרשת תרומה שנת תשמ"ג לפ"ק — ליקוטי ד"ת שנה כ"ב, גליון י"ט)

בגמ' (סנהדרין צו:) ר' אליעזר אומר אם ישראל עושין תשובה נגאלין ואם לאו אין נגאלין א"ל רבי יהושע אם אין עושין תשובה אין נגאלין אלא הקב"ה מעמיד להן מלך שגזירותיו קשות כהמן וישראל עושין תשובה ומחזירין למוטב, וכבר עמדו המפרשים בזה וכי בהעמדת מלך כהמן בטוח שיעשו כבר תשובה.

ונל"פ כביאור נכון דהכוונה שיעמיד להם מלך כהמן שיאבה להשמיד ולהרוג את כל היהודים, וכמו בגזירת המן יכלו היהודים להציל עצמם ע"י

שמד או התחזות כגוי, ועם כל זאת לא עשו כן ומסרו נפשם כיהודים, כן גם עתה יעשו כן ובזה הזכות יזכו לגאולה, וזה הכוונה מעמיד להן מלך וכו' וישראל עושין תשובה, שכן כל הדור בבחי' עושין תשובה הם בכך שמכריזים על עצמם יהודים הננו.

או יאמר שיעמיד להם מלך כהמון, ובשעת גזירת כליה הרי לא יכול יהודי להתחמק כיון שמהול הוא, וכיון שכך הרי הם מוסרים נפשם כל רגע וכולם קדושים, זה הזכות תעמוד להם להיגאל.

ולזה הדבר גם נתכוון המן הרשע באומרו (אסתר ג, ה) ישנו עם אחד מפורד ומפורד בין העמים בכל מדינות מלכותך ודתיים שונות מכל עם וגו', והיינו שעם ישראל הנו עם אחד ששונה מכל אומה ולשון, כיון שכל בני אומה אחרת כשיבואו להשמדה יכולים להינצל ע"י שיעברו לאומה אחרת, אבל עם בני דתיהם שונות מכל עם, כיון שנימולים הם ואינם יכולים לעבור לאומה אחרת, ואפילו כשהעם מפורד ומפורד בין העמים גם קל להכירם ולזהותם, וכיון שכך גם צפה אותו רשע כי קל יהיה להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים מנער ועד זקן ביום אחד.

עפ"ז נראה טעם נפלא למנהג ישראל שמתחפשים בפורים במלבושים שונים, שרוצים בזה להראות שאף שקל מאד להתחפש כגוי ולהתנהג ככל הליכותיהם, ואף הם יכלו בשעת גזירת המן להתחפש לגוי ולהינצל, אך לא עשו כן, ובמקום ההתחפשות הקלה העדיפו למסור נפשם וגילו את בטחונם בהשי"ת, ובכל מדינה ומדינה מקום אשר דבר המלך ודתו מוגיע אבל גדול ליהודים וצום ובכי ומספד וגו' בכך זכו לישועה.

זאת גם היתה גבורת נפשה של אסתר, אשר אין אסתר מגדת את עמה ואת מולדתה, ולא התכחשה לאמור שהיא מאומה אחרת ועמדה על כך אף שכמובא בחז"ל עשה אחשורוש הכל כדי לפתותה שתגלה מולדתה ואף שבשביל שנשאה חן היו האומות אומרות זו ממשפחתי, אלא העדיפה שלא לומר גויה אנכי אפילו אם יהרגוה ויענהו.

לכן נקראת מגילת אסתר כי בדרכה של אסתר גם נקטו כל עם בני וממנה למדו שיהיו מוכנים ליהרג ולא לומר אפילו שם גויים, אלא מסרו נפשם להיות יהודים שלמים, ובזה הזכות אף שעבדו והשתחוו לצלם זכו כי המסירות נפש היתה להם תשובת המשקל ונתכפר להם החטא וזכו להינצל.

ונראה עוד שלכן מאת ה' היתה זאת לסבב את פרשת גדולת מרדכי הצדיק לאחר שנדדה שנת המלך אחשוורוש וציווה להמן ויקח את הלבוש ואת הסוס וילבש את מרדכי וירכיבהו ברחוב העיר ויקרא לפניו ככה יעשה לאיש אשר המלך חפץ ביקרו, ולכאורה מה נצרכו לכך הרי באותה שעה כבר היה ממש לפני משתה היין השני אשר עשתה אסתר שאז ציווה המלך לתלות את המן, ואז הזמן כבר סמוך לישועה היה ומה טעם הוצרך גם לגדולה זאת.

אלא בוודאי גם פרשה זו נסתבבה משמים ממעל עבור ישועת ישראל, דהנה על הכתוב והמן נדחף אל ביתו אבל וחפוי ראש אמרו חז"ל (מגילה טז.) דכאשר ראתה בתו של המן שקרא לפני מרדכי ככה יעשה וכו' סברה שהרוכב על הסוס אביה הוא והקורא הוא מרדכי, נמלה עציץ מבית הכסא והשליכה על ראש אביה ומשראתה שאביה הוא נפלה מביתה ארצה ומתה. וכל זה בא כדי להראות שהנה רק לבש מרדכי לבוש מלכות וכבר היה כ"כ מחופש עד שכל אנשי שושן ואף בתו של המן סברו שהמן הוא, וזוה המעשה המליצו כל המלאכים מליצי היושר לפני כסא הכבוד, ראו איך אותו מרדכי הצדיק היושב כל היום בשקו ובתעניתו יכול ברגע אחד להתחפש ולהתחזות כגוי ואין מכירים אותו, ובכל זאת אינו עושה כך, וכמוהו גם כל ישראל אף שהשתחוו לצלם הרי יכלו גם הם להתחפש עצמם כגויים ולא עשו כן, וכי עם קדוש כזה יבוא המן להשמיד. – ובזה נתעורר רחמי ה' כי כל העדה כולם קדושים הם ומוכנים למסור נפשם לכבודו ית"ש ובכך זכו להצלה ולישועה.

עפי"ז גם יבואר משאחז"ל (מגילה ז:) חייב אינש לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי, ולכאורה יש להבין מה טעם להתבסמות זאת שאינו יודע להבחין ולהבדיל בין ישראל לעמים וכי בזה מקיים מצות שמחת פורים. ברם חז"ל רצו בכך לרמוז לנו את דרך התנהגותם של בני"ש בשעת גזירת המן, אשר בני"ש יכלו בקל להתחפש שלא יידעו בין ארור המן לברוך מרדכי, וכל יהודי היתה בידו האפשרות לעשות עצמו כהמן, ולא עשו כן, אלא מוכנים ומזומנים היו ליהרג למען כבודו ית"ש, וכאמור בזה נדחו כל המקטרגים והמסטינים בשמים וזוה גולדה הישועה.

וע"ב הורונו חז"ל משנכנס אדר מרבין בשמחה, וכבר פירש ע"ז הרה"ק מלובלין זי"ע דהיינו מרבין בשמחה בכל העולמות, והיינו שבחודש זה נתעורר בכל שנה ושנה מידת המסי"ג של כל בני"ש שמסרו נפשם למען השי"ת, ואף בזמן הזה ממשיכים בכל עת ובכל שעה למסור נפשם כאמור, כאשר הקב"ה מעמיד עליהם מלך כהמן הגזר להשמיד את האומה הישראלית, כמו שאנו רואים כיום איך שהאנטישמיות בעולם הולכת וגוברת באופן שלא היתה

כזאת מתקופת המן, ובכ"ז יהודים מלים עצמם ואינם פוחדים שיכירוהם עי"ז, ולמרות כל זאת מכנים עצמם בשם ישראל, וזה הדבר בעצמו מכפר על הדור שיהי' כולו זכאי ובן דוד יבא ויגאלנו.

והוא הדבר בכוונת חז"ל חייב אינש לבסומי וכו', והיינו בין שמתנהג כארור המן ובין שמתנהג כברוך מרדכי, אולם בזה לבד שהוא מכריז על עצמו שהוא יהודי וזכה להיכלל בגדר הבחי' של ברוך מרדכי, שכן הרי יכול היה לומר שהוא גוי ואינו עושה כך אלא גותן בשם יהדותו, בזה האמונה לבד זוכה להצלה.

וזה הכח נמשך לבני מעת מרע"ה, שאמר לו השי"ת ואתה תצוה את בני ישראל אפילו אותם שהם בבחי' את הטפל לבני ישראל, היא המדריגה הגבוהה כידוע, כולם ויקחו אליך שכן כ"א מבני" הוא בבחי' בתית למאור וכנ"ל כולם מוכנים לכתת ולהמית עצמם לכבוד השי"ת וכולם קדושים הם כמשא"כ ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש, שכן השם יהודי כבר מכריז על מסירות נפש.

יעזור השי"ת וירחם את עמו בדור יתום זה, שאין לנו להישען אלא על אבינו שבשמים, ויתעורר עלינו זכות מרדכי ואסתר בימי הפורים הבעל"מ, כי הימים האלה נזכרים ונעשים בכל דור ודור וגו', ולא רק בזמן מרדכי ואסתר אלא גם בזה"ז בני ישראל מוסרים נפשם, שכן בכל דור ודור עומדים עלינו לבלותנו.

ונזכה שליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר, וכל הרשעים הזוממים להרע לבני תופר עצתם, ויקויים בנו ה' הפיר עצת גויים הניא מחשבות עמים, עוצו עצה ותופר דברו דבר, היינו דווקא משום כך שהרשעים מדברים כאלו דברי רשע ורוצים להרע לנו, לכן ולא יקום, כי דווקא בגלל זה רואים כי עמנו א-ל, כיון שעל אף כל הצרות והרשעות התמידיות והאכזריות, בכ"ז היהודים מכריזים ברמה יהודים הננו ועמנו א-ל, ובזה שאינם פוחדים ומוסרים נפשם מורידים את המקמרגים לעמקי שאול ובקרוב ממש יזכו לישועה.

יעזור השי"ת שבמהרה בימינו נזכה לראות עין בעין בשוב ה' שיבת ציון, ונזכה לנסים ונפלאות כבימי מרדכי ואסתר בשושן הבירה, ויהיה החודש הזה סוף וקץ לכל צרותנו תחילה וראש לפדיון נפשנו ויגאל גאולת עולם בב"א.

(מתוך ד"ת בשיעור חורשי" פרשת תצוה שנת תשמ"ב לפ"ק — שפע חיים כרך י' עמ' סא)

לעילוי נשמת
הרה"ח מוה"ר יוסף בהר"ר יחיאל ז"ל
נלב"ע ז' אדר תשנ"ג לפ"ק – ת. נ. צ. ב. ה.
הונצח ע"י בנו
הרה"ח מוה"ר יחיאל טויבער הי"ו

לעילוי נשמת
האשה החשובה מרת חיה שרה בת הר"ר ארי' לייביש ע"ה
נלב"ע ט"ז אדר תשס"ט לפ"ק – ת. נ. צ. ב. ה.
הונצח ע"י בנה
הרה"ח מוה"ר ישראל ארי' שטוהל הי"ו

גליון זה נדבתי
הרה"ח מוה"ר אברהם מרדכי אסקל הי"ו
לרגל שמחת הולדת הנכדה פערל סימא שתחי'
בת לבנו הרה"ח מורינו צבי אסקל הי"ו
העומד לימיננו בעבודת הקודש בכל עת ועונה במסירות נפלאה
למז"ט ובשטומ"צ

גליון זה נדבתי
הרה"ח מוה"ר ישראל מאיר וויעדער הי"ו
לרגל שמחת נישואי בנו הבה"ח המו"מ בתויר"ש
כמר משה אברהם צבי ני"ו – למז"ט ובשטומ"צ

גליון זה נדבתי
הרה"ח מוה"ר שמשון משה זאב לאווי הי"ו
לרגל שמחת תגלחת בנו יחיאל מיכל ני"ו
למז"ט ובשטומ"צ

גליון זה נדבתי
הרה"ח מוה"ר מתתי' יוסף דוב אונסדארפער הי"ו
לרגל שמחת פדיון בנו בכורו חיים ני"ו
למז"ט ובשטומ"צ

מכון להוצאת דברי תורה
מאת כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זצוקללה"ה
שע"י איגוד חסידי צאנז
(718) 431-1055